

A close-up photograph of a woven fabric, likely a basket or bag, made of yellow and red threads. The threads are woven in a complex, interlocking pattern. The text 'ZIG ZAG' is overlaid in large, white, bold, sans-serif capital letters. The 'Z' and 'A' are positioned on the yellow threads, while the 'I' and 'G' are positioned on the red threads. The text is centered horizontally and vertically.

**ZIG
ZAG**

waag society

WEAVE in een notendop

Wat is WEAVE?

Het Europese project WEAVE (Weaving Europe: Artefacts, Values & Exchanges) stimuleerde kinderen, hun families en leerkrachten over Europese cultuur en erfgoed te leren. Met als belangrijkste middel de evenementenreeks ZigZag, waarin spelen en experimenteren met de textiele kunsten en technologie centraal stonden.

zigzagproject.eu

waag.org/weave

© 2015, Waag Society Amsterdam

Gepubliceerd onder een Creative Commons licentie Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal.

Tekst: Jimena Gauna, Karien Vermeulen, Meia Wippoo

Lay-out: Ron Boonstra

Fotografie: Tomek Dersu Aaron en Arne Kuilman

ZigZag werd geïnitieerd door Waag Society, Museo dei Bambini Società Cooperativa Sociale Onlus (Explora) in Italië en Association Art Land (Art Land) in Bulgarije. Het project werd ondersteund door het Cultuurprogramma van de Europese Unie (EACEA). Het ZigZag-evenement in Amsterdam werd mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Fonds voor Cultuurparticipatie en Aedes Liefdewerk.

Culture

Waarom textiel en technologie?

Textiel heeft, naast haar industriële functie, een rol in het conserveren van cultureel en sociaal erfgoed en geeft uiting aan levensstijlen, geografische gebieden, geschiedenis, tradities, waarden en symbolen. Daarmee is textiel bij uitstek geschikt om cultuurhistorische waarden mee te belichten. Kunstenaars kregen binnen dit project een belangrijke functie bij het (her)introduceren van ‘vergeten’ ambachtelijke technieken én nieuwe toepassingen – zoals het gebruik van ‘smart textiles’, sensoren en digitale fabricage.

Naast dat textiele werkvormen een belangrijk onderdeel zijn van erfgoed en cultuur, bevatten ze ook een schat aan eeuwenoude informatie en expertise. Deze willen we graag behouden en doorgegeven aan toekomstige generaties. Om kinderen kennis te laten maken met textiele ambachten en kunsten heeft Waag Society speelse workshops ontwikkeld voor kinderen.

Voor wie?

ZigZag richtte zich op 3 tot 12-jarigen, hun families en leerkrachten. In het project werkten kinderen samen met kunstenaars en musea op het gebied van materialen, technieken en de historische en culturele achtergrond van de textiele industrie. Zo leerden zij spelenderwijs over cultureel erfgoed.

Hoe?

De kinderen werden betrokken bij deze onderwerpen: in creatieve werkplaatsen zijn zij hands-on aan de slag gegaan samen met kunstenaars. Ze ontwikkelden hun creatieve vaardigheden en leerden door te doen en te maken. Het project sluit hiermee goed aan bij onze FabSchool gedachte – *leren door te maken*.

Het resultaat?

Tijdens het ZigZag-festival op de Nieuwmarkt in Amsterdam leerden kinderen in twaalf educatieve sessies over de verschillende ambachtelijke, technische en creatieve aspecten van textiel. Dit gebeurde ook tijdens vergelijkbare vrij toegankelijke publieke evenementen in Bulgarije en Italië. Ter plekke werden drie collectieve textiele kunstwerken gemaakt door de deelnemende kinderen, kunstenaars, ontwerpers en medewerkers van diverse musea. Alle educatieve workshops zijn gedocumenteerd en overdraagbaar gemaakt via video tutorials en Instructables. Daarnaast zijn in elk land 50 textiel-, onderwijs- en museumprofessionals getraind om de workshops te kunnen geven.

Het ZigZag-evenement

Binnen ZigZag werden drie collectieve textiele kunstwerken gemaakt door de kinderen, kunstenaars, ontwerpers en medewerkers van diverse musea. Dit gebeurde tijdens drie vrij toegankelijke evenementen in Nederland, Bulgarije en Italië.

Waag Society maakte op vrijdag 5 september 2014 van textiel een ambachtelijk en hightech feest op de Nieuwmarkt.

Meer dan 600 kinderen tussen 3 en 12 jaar (her)ontdekten samen met Nederlandse kunstenaars, creatieve vrijwilligers en studenten van de Hogeschool voor de Kunsten (HKU) een nieuwe wereld van textiel en vakmanschap.

Oud ambacht in een geavanceerd jasje

Muziek maken met een breiwerk? Je eigen weefmachine bouwen? Of XXL punniken met levensgrote materialen? Het kon allemaal tijdens het ZigZag-evenement. We organiseerden verschillende workshops voor jong en oud. En dat allemaal in een hightech jasje.

Nieuwe technologische snufjes werden gecombineerd met oude ambacht en drie bekende Nederlandse ontwerpers hielpen ons met de vormgeving van het festival: Antoine Peters, Samira Boon en Marina Toeters. Op deze wijze wilden we textiel-gerelateerd erfgoed levend houden en onder de aandacht brengen.

Het programma

ZigZag was vanaf 12.00 tot 19.00 uur gratis toegankelijk voor publiek. De gehele dag door waren er verschillende doe-het-zelf activiteiten te doen, speciale performances te zien en workshops te volgen. Voor jong en oud was er genoeg te doen, te zien en te beleven!

Het volledige programma is hier terug te vinden op de website:

waag.org/weave

ZigZag achter de schermen

Co-creatie

Door het organiseren van co-creatiesessies, focusgroepen en het afnemen van enquêtes zijn we met verschillende groepen in gesprek gegaan om zo het beste programma vorm te geven.

De aanpak

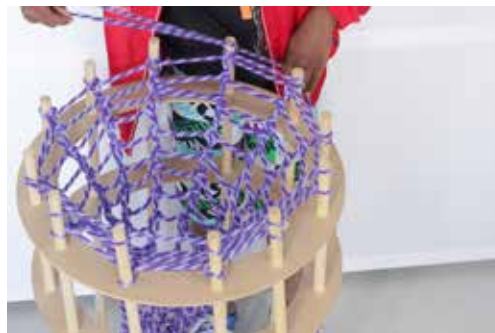
Co-creatie is een methode om gebruikers te betrekken bij het ontwerp-proces. Zo hebben we alle workshops getest op basisscholen. Daarnaast zijn verschillende kunstenaars en ambachtslieden gevraagd mee te denken over de inhoud van deze workshops.

In de eerste co-creatiesessie kwamen de ambachtslieden aan het woord. Binnen deze sessie werd de inhoud en omvang van het algemene ZigZag-programma besproken. Welke vaardigheden en technieken zijn het meest relevant? En waar leggen we de focus op? Door samen met de makers in gesprek te gaan kreeg het ZigZag-programma een duidelijke richting.

Na het vastleggen van de focus en de programmastructuur was het tijd om de conceptuele denkers bij het proces te betrekken. Wat is de relatie tussen kunst en textiel? En hoe kunnen we deze vervolgens vertalen naar vernieuwende workshops? Door deze vragen samen met kunstenaars te beantwoorden werd het ZigZag-programma naar een hoger niveau getild. Het concept kreeg letterlijk steeds meer vorm!

Test workshops

Samen met de kunstenaars en ambachtslieden werden de eerste workshops ingevuld en verder ontwikkeld. Vervolgens werden deze door kinderen weer aangepast en verbeterd. Dankzij het organiseren van testworkshops werd het al gauw duidelijk wat ze wel en niet leuk vonden. Bovendien deelden de kinderen hun vaardigheden en interesses. Deze informatie was heel nuttig om de workshops nog interessanter te maken voor de kinderen.

De definitieve ZigZag-workshops zijn stuk voor stuk een product van co-creatie. Door het sparren en testen met verschillende experts en eindgebruikers is er een compleet programma en creatief concept ontstaan waarin kinderen en hun families kennis maken met textiele ambachten. Inmiddels zijn deze workshops al de grens overgegaan naar het kindermuseum Explora in Italië en kunstinstituut Artland in Bulgarije!

Het creatieve concept

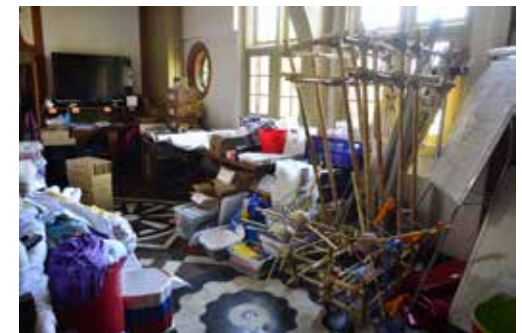
Het creatieve concept achter alle ZigZag-activiteiten is gebaseerd op een aantal uitgangspunten:

- Re-mix – het ‘vermengen’ van oude ambachten en nieuwe technologieën;
- Re-use – het hergebruik van tools en materialen;
- Re-play – spelen en experimenteren met nieuwe mogelijkheden;
- Blow up – het uitvergroten van gereedschappen en materialen om structuren en productieprincipes duidelijk zichtbaar en begrijpelijk te maken.

Al deze elementen kwamen terug in zowel de workshops als in het collectieve kunstwerk en de uitstraling van het evenement. Het ZigZag-evenement bood een plek voor verbeelding en verwondering.

Kinderen ontdekken, verkennen en leren spelenderwijs. Door het creëren van een open ruimte, met fysieke elementen en het karakter van een open speeltuin, werden de bezoekers gemotiveerd en uitgedaagd om zelf een nieuwe wereld te creëren. Jong of oud, klein of groot: iedereen was tijdens het ZigZag-evenement een maker en uitvinder. Technologie speelde hier een grote rol in. Door kinderen te laten experimenteren met sensoren en digitale fabricage werden zij uitgedaagd om nieuwe dingen te maken van textiel.

De verbeelding van kinderen werd geprikkeld door het uitvergroten van voorwerpen, machines en structuren. Hierdoor werden deze zichtbaar en begrijpelijk voor de allerkleinste bezoekers. Het festivalterrein was er op ingericht om kinderen van 4 tot 12 jaar zelfstandig rond te laten lopen en zelf te laten beslissen wat ze wilden doen en maken. Tijdens de workshops voor schoolklassen werden er meer uitgebreide instructies gegeven en werkten leerlingen en docenten gezamenlijk naar een concreet eindresultaat toe.

Interviews tijdens ZigZag

Karien Vermeulen (hoofd Creative Learning Lab, Waag Society):

"ZigZag is een bijzonder evenement voor kinderen tussen de 3 en 12 jaar oud. Alles staat in het teken van textiel, vakmanschap en technologie. En het allerbelangrijkste: het gaat om het zelf maken en ontdekken!"

Robbert Smits (docent basisschool):

"Dit evenement past goed binnen het vak techniek, daar zijn we momenteel namelijk veel mee bezig op school. Als voorbereiding op ons bezoek aan dit evenement zijn we ook meer gaan kijken naar vakmanschap. Dat was een nuttige toevoeging aan ons lesprogramma."

Meia Wippoo (concept ontwikkelaar, Waag Society)

"Binnen het ZigZag-project hebben we met verschillende kunstenaars samengewerkt. Twee van hen hebben speciaal voor dit evenement een publiek kunstwerk gemaakt. De derde kunstenaar heeft een grote bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van de workshops. Als concept developer had ik de uitdagende taak om een goede dosis technologie toe te voegen aan deze workshops!"

Antoine Peters (deelnemend kunstenaar):

"Het publieke kunstwerk is een evenementsetting waarbij we de weeftechniek hebben uitvergroot. Binnen het ZigZag-project zoomen we samen met kinderen in op het vakmanschap. Daar hebben Samira Boon en ik onze inspiratie uitgehaald. Het levensgrote kunstwerk staat dan ook symbool voor het onder de loop nemen van textiel. Daarnaast biedt het letterlijk onderdak aan de verschillende workshops en DIY-activiteiten."

Meer interviews met de kunstenaars zijn online te vinden.

ZigZag-kennisdeling

WEAVE Workshops

Na drie ZigZag-festivals in Amsterdam, Sofia en Rome, waar kinderen zich vermaakt hebben met textiel, nieuwe technologie en reuze machines, kreeg Waag Society nogmaals de gelegenheid om deze positieve energie over te brengen, ditmaal op docenten. In het Waag Gebouw op de Nieuwmarkt werd de volledige workshop opstelling opgezet om enthousiaste docenten en toekomstige workshopleiders te trainen in de workshops die tijdens WEAVE zijn ontwikkeld.

Vertegenwoordigers van het Textielmuseum in Tilburg, trainers van Maakland maar ook enkele individuele docenten uit de verschillende creatieve (handwerk) netwerken kwamen samen in de Waag en gingen hands-on aan de slag met het bouwen van hun eigen punnikapparaat, het veilig construeren van een elektriciteitscircuitje, het omviltten van lampjes en het verweven van t-shirts met elkaar. De deelnemers waren stuk voor stuk enthousiast over de workshops en de sfeer was opperbest.

Instructables en videotutorials

Met behulp van een handige toolkit die bestaat uit Instructables (stap-voor-stap online handleidingen) en videotutorials maakten wij de educatieve sessies overdraagbaar en trainden wij onder andere docenten, schoolbegeleiders en onderwijsassistenten in het geven van deze ZigZag-workshops.

Op deze manier konden de workshops onder andere bij Maakland in Amsterdam Oost, het Textielmuseum in Tilburg en bij het Makersfestival in Nieuw West gegeven worden. De instructies zijn terug te vinden op de websites (waag.org/weave en zigzagproject.eu) en op FabSchool.nl.

Media

Het ZigZag-evenement bleef ook bij de media niet onopgemerkt. Onder andere het NOS Jeugdjournaal kwam langs om verslag te doen van alle creatieve workshops, kleurrijke kunstwerken en makende kinderen. Een interviewster van NOS vroeg de kinderen naar hun ervaringen. "Breien en weven is allang niet meer alleen voor vrouwen, het is leuk voor iedereen!", vertelt één van de kinderen. Het nieuwsitem werd door 224.000 mensen bekeken.

ZigZag on Tour

ZigZag in Artland

Sofia, Bulgarije

Artland opende de deuren van de tuin voor een groot publiek tijdens hun ZigZag evenement. Naast de ZigZag-workshops ontwikkeld door Waag Society boden zij ook een reeks eigen activiteiten aan. Zoals het maken van je eigen unieke stoffen tas bijvoorbeeld.

ZigZag in Explora

Rome, Italië

In Italië pakte het Explora het groots aan door het gehele kindermuseum voor een dag om te toveren tot een textielfabriek. Zes internationale kunstenaars maakten tijdens het evenement een collectief kunstwerk door middel van kleurrijke stoffen en weeftechnieken.

ZigZag Winter Wonderland

Amsterdam Oost

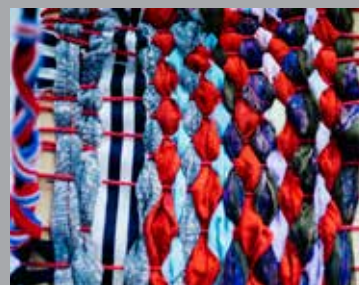
De maakworkshops van ZigZag werden in een winters jasje gestoken door Natuurspeelplaats Jeugdland en kinderwerkplaats Maakland. Oude truien omtoveren tot warme wanten? Of je eigen kerstversiering maken met een levensgrote punnikmachine? Jeugdland in Amsterdam Oost transformeerde haar buitenterrein samen met Maakland in een Winter Wonderland vol creatieve workshops en warme chocolade voor jong en oud.

Makers Festival

Amsterdam Nieuw-West

'Zelf maken', 'samen delen' en co-creatie stonden centraal tijdens de vierde editie van het Makers Festival. De ZigZag-workshops paste dan ook naadloos in het programma tussen de andere creatieve activiteiten. Alle kinderen konden het reuze punniken zelf uit proberen en zo hun eigen creaties maken.

De crew bij ZigZag op de Nieuwmarkt

ZigZag op de Nieuwmarkt werd mogelijk gemaakt dankzij de inzet van meer dan tien Waag Society-medewerkers en tientallen vrijwilligers, leraren, ouders en medewerkers van de partnerorganisaties.

ZigZag in getallen

Tijdens ZigZag vormden de Nieuwmarkt en het Waag-gebouw het decor voor een textiele wereld: breien, weven en viltten en dan niet alleen de klassieke ambachten, maar ook nieuwe technologie!

Maar liefst 18 klassen van scholen uit Amsterdam en Noord-Holland namen deel aan het festival op 5 september 2014, meer dan 600 kinderen! Zij volgden speciaal ontwikkelde workshops uit Sofia, Rome en Amsterdam. Voor het publiek was er een aantrekkelijk aanbod van doe-het-zelf activiteiten.

Om een indruk te geven wat daarbij kwam kijken:

- 60 marktkramen
- 100 t-shirts
- 20 workshopleiders en begeleiders
- 28 tafels en banken
- 100 bollen garen, 4 kg viltwol, naalden en scharen
- 600 pakketjes voor elke workshop
- stapels in repen gescheurde oude lakens
- LED-lampjes, speakertjes en schakelmateriaal
- vergunningen, bewegwijzering, promotiematerialen, plattegronden
- veel koffie, thee, limonade, ontbijtkoek, lunch en natuurlijk bekers, kannen en opbergbakken

In het Fablab in de Waag werd de dag voorbereid: gigantische punnikmachines, weefgetouwen en extra grote breinaalden. Met afvoerbuizen (10 cm doorsnede) en 3D-geprinte punten gingen we XXL-breien!

Plattegrond ZigZag

Over Waag Society

De missie van Waag Society is om vanuit kennis, betrokkenheid en ontwerpplezier de impact van nieuwe technologieën te onderzoeken, te bevragen en betekenis te geven. Waag Society initieert het debat, legt ontwerpstrategieën achter technologie bloot, ontwikkelt alternatieve ontwerppraktijken en stelt mensen in staat zelf mee vorm te geven aan de toekomst.

Intuïtief en nieuwsgierigheidgedreven onderzoek van kunstenaars, ontwerpers en wetenschappers staat bij Waag Society voorop. Zij weten als geen ander technologie te bevragen, de onderste steen boven te krijgen, heilige huisjes omver te werpen, verbeelding en fantasie te prikkelen, onverwachte verbindingen tot stand te brengen en bovenal op zoek te gaan naar betekenis.

Waag Society gelooft dat inventies, nieuwsgierigheid en kritische bevraging aan de basis staan van verandering. Kunst en wetenschap en wereldverbeteraars gaan daar hand in hand. Maar innovatie komt pas tot stand als de inventies ook geïmplementeerd worden in bestaande systemen. En daar gaat het vaak mis. Nieuwe inzichten en nieuwe technologieën zijn vaak disruptief en organisaties staan niet altijd open voor verregaande veranderingen.

Daarom richt Waag Society zich op een gezamenlijke ontwerppraktijk waar maatschappelijke vraagstukken, betrokken gebruikers en het persoonlijke handschrift van kunstenaars, wetenschappers en ontwerpers samenkomen. Het is in dit samenspel dat Waag Society haar unieke kracht heeft ontwikkeld. Ze opereert in een groot netwerk van individuele makers en weet de brug te slaan naar de wereld van instituties.

waag.org

waag society

ZIG ZAG